

بررسی نظرات دانش آموزان دبیرستانهای شهر یاسوج در مورد حفظ محیط زیست

سیده گلنار صالحی خواه^۱، هاله رنجبری^۲، ثریا باستان^۳

چکیده

هدف این تحقیق بررسی نظرات دانش آموزان دبیرستانهای شهر یاسوج در مورد حفظ محیط زیست می باشد. روش کار به صورت میدانی بوده و اطلاعات از طریق پرسش نامه از ۱۲۱ نفر از دانش آموزان مقطع دبیرستان شهر یاسوج جمع آوری گردیده است. روش مورد استفاده در این تحقیق توصیفی-تحلیلی است. ابزار گردآوری داده ها پرسش نامه ای محقق ساخته بوده که ضریب پایایی آن ۰/۸۵ برآورد شده است. تجزیه و تحلیل داده ها با استفاده از آزمون آماری و متغیره و از طریق نرم افزار SPSS انجام پذیرفت. یافته های تحقیق نشان داد که دانش آموزان به مسائل مربوط به حفظ محیط زیست علاقه مند بوده و حفاظت از محیط زیست را تا حدی از وظایف خود می دانستند و در رابطه با مسائل و مشکلات مربوط به حفاظت از آن، در حد قابل قبولی اطلاعات و آگاهی داشتند. برای رسیدن به توسعه ای پایدار یعنی توسعه ای موزون و با حفظ ارزش های زیست محیطی، باید به تحول فرهنگی زیستی جوامع اندیشید تا مردم تشکیل دهنده جوامع، منش خود را با پایداری و پویایی طبیعت تطبیق دهند، زیرا بروز بحران های زیست محیطی و انهدام و تحمیل منابع طبیعی به همراه افزایش جمعیت باعث شده است که انسان امروز بیشتر برای جلوگیری از نابودی محیطی زیست خود تلاش کند. در نهایت نتایج آزمون های آماری نشان داد که به جز متغیرهای تمایل به ایجاد تشکیل های زیست محیطی، میزان بازدید از پارک ها و فضای سبز، بازدید دانش آموزان از مراکز مرتب با محیط زیست، استفاده از آموزش های و علمی حفاظت از محیط زیست و استفاده از فیلم های آموزشی در زمینه محیط زیست، بین تمامی متغیرهای تحقیق از جمله میزان مطالب آموزشی زیست محیطی در کتاب درسی، نگرش نسبت به حفاظت از محیط زیست، میزان و البته به محیط زیست، مجهز بودن کتابخانه های مدارس به منابع و علمی، استفاده از مجلات و نشریات زیست محیطی، میزان بازدید کارشناسان محیط زیست از مدارس، شرکت در فعالیت های داوطلبانه زیست محیطی، اطلاع رسانی دبیران در خصوص حفظ محیط زیست با دیدگاه دانش آموزان نسبت به حفاظت از محیط زیست رابطه مستقیم و معنی داری وجود دارد.

واژه های کلیدی: دانش آموزان، توسعه پایدار، حفظ محیط زیست، دانش آموزان مقطع دبیرستان، یاسوج

^۱ نویسنده مسئول: معلم، لیسانس امور تربیتی، دانشگاه پیام نور یاسوج، golnarsalehikhah1367@gmail.com

^۲ معلم، کارشناسی، علوم تربیتی، دانشگاه پیام نور سقز، ranjbarihalale@gmail.com

^۳ کارشناسی، آموزش ابتدایی، دانشگاه آزاد واحد سقز، SorayaBastan1402@gmail.com

۱- مقدمه

از موضوعات مهم معاصر، بحران زیست‌محیطی می‌باشد که مشخصه‌ی جامعه قرن ۲۱ است (آشنایی و همکاران، ۱۳۸۷) عبارت آموزش محیط‌زیست، از دو واژه «آموزش» و «محیط‌زیست» تشکیل گردیده است. «محیط‌زیست» به‌تمامی شرایط و تأثیرات بر زندگی و رشد موجودات زنده و «آموزش» شکل‌دهی مطلوب نگرش‌ها، معیارها، مهارت‌ها و درک و عالی نسبت به محیط‌زیست و مطابق تعریف یونسکو، ایجاد مهارت و نگرش لازم برای درک و قدردانی از روابط درونی بشر، فرهنگ و بیوفیزیک اطراف او می‌باشد (شبیبری و همکاران، ۱۳۸۹: ۱۹) است پس آن را افزایش حساسیت و جلوگیری از مشکلات جدید در محیط‌زیست می‌داند (رشیدی و رشیدی، ۱۳۹۰) که هدف آن، تربیت افرادی مسئول و فعال و مجهز به دانش و اراده برای ایجاد تغییرات آموزشی، اجتماعی و محیط‌زیست (داسکولیا و آجلیدو، ۲۰۰۰) و تشخیص و حل مسئله نسبت به مسائل گوناگون و ستجش تأثیرات آن بر محیط‌زیست و شامل طیف گسترده‌ای از مفاهیم زیست‌محیطی، منش شناختی و عاطفی و مجموعه‌ای از مهارت‌ها و توانایی برای اعمال آن و اتخاذ تصمیمات در طیف وسیعی از زمینه‌های زیست‌محیطی می‌باشند. از نظر هولوگ و همکاران (۲۰۱۱) افراد آموزش‌دیده زیست‌محیطی، درجات متنوعی از مؤلفه‌های دانش و درک طیف گسترده‌ای از مفاهیم زیست‌محیطی، مشکلات و مسائل زیست‌محیطی، مجموعه‌ای از منش شناختی و عاطفی، مجموعه‌ای از مهارت‌ها و توانایی‌های شناختی و استراتژی‌های رفتاری مناسب برای اعمال آن و اتخاذ تصمیمات مؤثر در طیف وسیعی از زمینه‌های زیست‌محیطی دارا می‌باشند و می‌داند چگونه توانایی‌هایش را برای تغییرات در جامعه و هوشیار ساختن دیگران و قضاوت و تصمیمات آگاهانه بکار گیرد (هولوگ و همکاران، ۲۰۱۱) سطوح آموزش زیست‌محیطی بر اساس منشور آموزش زیست‌محیطی تفلیس عبارت است از: ۱- دانش و آگاهی زیست‌محیطی: آگاهی نسبت به کل محیط‌زیست و مسائل آن، توسعه توانایی برای درک و تشخیص و استفاده از این توانایی در زمینه‌های مختلف ۲- کسب مجموعه‌ای از ارزش‌ها و احساسات در ارتباط با محیط‌زیست و انگیزه برای مشارکت در حفظ و بهبود آن ۳- مهارت: کسب مهارت‌های موردنیاز برای تشخیص و بررسی ۴- مشارکت برای حل مسائل و مباحث زیست‌محیطی ۵- مشارکت: کمک به دانش‌آموزان برای کسب تجربه در استفاده از دانش‌ها و مهارت‌های کسب‌شده برای انجام عمل مثبت و اندیشمندانه در جهت حل مسائل زیست‌محیطی (رامسی، ۱۹۹۲: ۳۷) در بسیاری از مواقع با وجود بالا بودن دانش زیست‌محیطی، رفتار زیست‌محیطی ضعیف است به‌ویژه زمانی که با پرداخت هزینه و یا اولویت دادن به رفاه و آسایش فرد مواجه باشیم (فردوسی، ۱۳۸۶) زیرا آموزش زیست‌محیطی باید سه سطح ادراکی (دانش و فهم)، عاطفی (ارزش‌گذاری و درونی کردن) و فعالیت (اقدام و عمل) را در برگیرد (پیری و قاسمی، ۱۳۸۸) سه سطح اهداف بلوم شامل سطوح شناختی، روانی حرکتی و عاطفی می‌باشد که عناصر تشکیل‌دهنده چارچوب آموزش زیست‌محیطی ماریونسکی و ره‌رینگرا در برمی‌گیرد.

در خلال قرن اخیر فعالیت‌های انستان پیامدهای جبران‌ناپذیری بر محیط زیست و منابع طبیعی گذاشته است. به موازات افزایش فعالیت‌های انسانی و تأثیرات آن‌ها، مخاطرات و تأثیرات ناشی از آن‌ها نیز افزایش یافته است. همچنان که شدت و اهمیت تهدیدات علیه منابع زمین، دستگاه‌های طبیعی و جمعیت جهان بیشتر و آشکارتر شده است، نیاز به آموزش گسترده و همه‌جانبه افراد درازای مسئولیتی که در برابر محیط زیست دارند، نیز محسوس تر شده است. آموزش محیط زیست و افزایش سطح آگاهی عمومی، به ویژه در کشورهای درحال توسعه، برای متوقف نمودن حرکت پرشتاب نابودی محیط زیست و طبیعت راه‌حلی جدی و مؤثر قلمداد نیاز شود. چنانچه یکایک افراد جامعه بر ضرورت محافظت از محیط زیست آگاهی یابند، میتوان گام‌هایی بلند در راستای توسعه پایدار برداشت. زیرا هر نوع برنامه‌ریزی، با چشم داشت رفع مانع زیست‌محیطی، بدون مداخله عناصر فردی و اجتماعی و به عبارتی مشارکت شهروندان نمیتواند موفقیت‌آمیز باشد (صالحی و همکاران، ۱۳۹۳).

به همین دلیل در دهه‌های اخیر، نحوه‌ی برخوردها و رفتارهای انسان با طبیعت موردتوجه محققان قرار گرفته است (۵) توجه به مسائل محیط زیست در بحث توسعه پایدار به این دلیل است که از یک طرف در سال‌های اخیر، کیفیت محیط زیست در نتیجه فعالیت‌های انسانی تقلیل پیدا کرده و از طرف دیگر، مقابله با تخریب محیط زیست و کاهش منابع طبیعی تنها با اعمال بلندمدت سیاست‌های زیست‌محیطی تحقق می‌یابد. در آماده‌سازی سیاست‌های زیست‌محیطی، مشارکت و آگاهی نسبت به مسائل زیست‌محیطی بسیار مهم می‌باشد (Schmidt, ۲۰۰۷).

معمولاً ایجاد و گسترش دانش و آگاهی زیست محیطی، یکی از راهکارهای مطلوب برای قایق آمدن بر چالش‌های زیست محیطی و دستیابی به توسعه پایدار زیست محیطی محسوب می‌شود. در واقع، در اینجا هدف این است که از طریق تربیت و آموزش نیروی انسانی و با ایجاد نگرش زیست محیطی مطلوب، گام مناسب جهت تحقق اهداف توسعه پایدار برداشته شود (World, ۱۹۸۷).

آموزش محیط زیست عبارت از شناسایی ارزش‌ها و عوضی مفاهیم به منظور ایجاد مهارت‌ها و گرایش‌های مورد نیاز برای درک و شناخت وابستگی‌های میان انسان، فرهنگ او و محیط زیست پیرامون او می‌باشد. آموزش محیط زیست همچنین فعالیت‌هایی اعم از تصمیم‌گیری و خودالقای قوانین رفتاری مرتبط با کیفیت محیط زیست را شامل می‌شود (۱) آموزش محیط زیست باید دانش جامعی را ایجاد کند که علوم اجتماعی و طبیعی را شامل شود و پیشی در مورد تعامل میان منابع طبیعی و انسانی و توسعه و محیط زیست ایجاد کند. همچنین آموزش محیط زیست باید در کلیه رشته‌ها و برنامه‌های رستمی آموزشی و در تمام سطوح وارد شود تا در مورد کیفیت محیط زیست محیطی مسئولیتی را ایجاد نماید و دانش آموزان و دانشجویان یاد بگیرند چگونه محیط زیست را زیر نظر قرار دهند، از آن محافظت نمایند و در جهت ارتقاء آن بکوشند (خسروی و همکاران، ۱۳۸۸).

امروزه، گروه‌های مختلف اجتماعی در ارتباط با مسائل زیست محیطی از اهمیت بسیاری برخوردارند. یکی از این گروه‌های اجتماعی، دانش آموزان و به خصوص دانش آموزان دوره متوسطه می‌باشند. بسیاری از محققان حوزه علوم تربیتی به این باورند که یکی از دوره‌های تحصیلی که ضرورت آموزش مهارت‌های زندگی که بخشی از آن شامل مهارت چگونگی رفتار نسبت به محیط زیست است در آن به شدت احساس می‌گردد، دوره متوسطه است. در این دوره انتظار جامعه از مدرسه آن است که نسل فردای جامعه را آماده ایفای نقش شهروندی کند بدیهی است، زمانی دانش آموزان دوره متوسطه می‌توانند به بهبود شرایط زیست محیطی کمک کنند که دارای دانش و آگاهی زیست محیطی بوده باشند.

مبانی نظری و پیشینه پژوهش آموزش محیط زیست و آوازه آموزش زیست محیطی از دو واژه آموزش و محیط زیست تشکیل شده است. محیط زیست چنین تعریف شده است «مجموع کل همه شرایط و تأثیرات مؤثر بر زندگی و رشد - موجودات زنده» و آموزش شکل‌دهی مطلوب نگرش‌ها، معیارها، مهارت‌ها، درک و عالی نسبت به محیط زیست است، به شکلی که از آن حفاظت کند و آینده بهتری را برای موجودات زنده عصر کنونی فراهم کند (Tomar, A. 2007).

هدف کمی پژوهش حاضر بررسی دیدگاه دانش آموزان مقطع دبیرستان شهر یاسوج پیرامون حفظ محیط زیست می‌باشد. این تحقیق به دنبال آن است که این سؤال را مورد بررسی و کنکاش قرار دهد: متغیرهای تأثیرگذار در دیدگاه دانش آموزان پیرامون حفظ محیط زیست کدام‌ها می‌باشد؟

۲- مبانی نظری و پیشینه تحقیق

بر طبق تعریف یونسکو «آموزش زیست محیطی فرآیند شناسایی معیارها و مشخص کردن مفاهیم به منظور توسعه مهارت‌ها و روش‌های ضروری برای درک و پی بردن به ارتباط آن میان بشر است (UNESCO, 1990).

اس چی میدر در خصوص تعریف آموزش زیست محیطی چنین می‌گوید: «آموزش زیست محیطی کنش متقابل فعال بین انسان و طبیعت است که به سمت بهبود کیفیت و حیات برای همه موجودات زنده در حرکت است» (Schirmer, ۲۰۱۱).

ویلیام استاپ نیز آموزش زیست محیطی را این گونه تعریف می‌کند: «آموزش زیست محیطی فرآیندی است که هدف آن افزایش دانش و مهارتی که همه را چه به صورت فردی و چه به صورت گروهی در مورد محیط زیست و نحوه برخورد با آن حساس و نگران کند و آنان را برای حل درست مشکلات زیست محیطی و پرهیز از بروز مشکلات جدید راهنمایی کند» (Staps, ۱۹۸۹).

بنابراین آموزش محیط زیست یعنی شناخت هم‌پیوستگی انسان و محیط و سراسر زندگی و مسئولیت او برای حفظ محیط به شیوه‌ای که برای زندگی و زیستن متناسب باشد (North, ۲۰۱۱).

برای حفظ طبیعت، رویکردهای آموزشی مناسبی نیاز است که در جهت رو به رشد دانش، رفتار و نگرش زیست محیطی حرکت نمایند. به طوری که به همراه توسعه‌ی دانش و مهارت‌های مورد نیاز، به آینده‌ای مطمئن سوق دهد. یکی از مهم‌ترین ابزارها، آموزش محیط زیست است که با تأثیرگذاری بر فرهنگ جوامع و در واقع با بسترسازی الزام، شرایط حصول نتیجه را فراهم می‌آورد. در واقع، آموزش

زیست‌محیطی بنیادی‌ترین شیوه در حفاظت محیط زیست بوده و هدف آن یافتن مناسب‌ترین و بهترین شیوه ارائه مطالب و نحوه فعالیت‌ها و اجرای ساختاری است که زمینه‌ساز ارتقاء آگاهی‌های زیست‌محیطی در سطح جامعه است (Byrka, 2010). اهداف این آموزش که نوعاً عبارت از (به‌طور بلندمدت و پایدار) بالابردن دانش و نگرش‌های محیطی و در همان راستا، رشد رفتار محیط دوستانه است و به‌عنوان مبنای ضروری برای رفتار محیط دوستانه در نظر گرفته می‌شود (Kaiser, F.G, 2008).

۲-۱- سواد زیست‌محیطی

سواد زیست‌محیطی از هر دو نظر اصطلاح شناختی یعنی، با علم به‌عنوان پیش شرط ضروری برای رفتار و عمل متفکرانه و همچنین برحسب اصطلاح شناختی تغییرات رفتاری که مستقیماً از علم و مهارت کسب می‌گردد، تعریف می‌شود. به‌هرحال، سواد زیست‌محیطی عبارت از توانایی و ظرفیت به کارگیری علم زیست‌محیطی پای‌های، مفاهیم و مهارت فکر کردن برای فرموله کردن عملیات بر روی موضوعات به خصوص زیست‌محیطی در رفتارهای روزانه است. به‌عنوان مثال، دانشجویانی را در مورد موضوع تخریب ازن از نظر زیست‌محیطی باسواد می‌دانند، که قادر باشند رابطه بین طبیعت دستگاه‌های جامعه را توصیف نمایند و اصطلاحات کلیدی را تعریف و کاربردهای تاریخی مانند پرو توکل متوترآل در سال ۱۷۷۸ را تجزیه و تحلیل نمایند. همچنین قادر باشند جنبه‌های فرهنگی و اجتماعی را نسبت به کاربردهای اخیر تحلیل نموده و اثرات اقتصادی، سیاسی و فلسفی تخریب ازن را ارزیابی کرده و در نهایت رفتار فردی و اثر آن بر روی تخریب ازن را موردسجش قرار دهند. افراد و نهادهای مختلف تعاریف گسترده‌ای از سواد زیست‌محیطی را ارائه نموده‌اند:

برت (۱۹۹۷) سواد زیست‌محیطی را درک تعاملات بین دستگاه‌های طبیعی سیستم‌های انسانی تعریف کرده است (Barrett, 1997). اور (۱۹۹۲) سواد زیست‌محیطی را درک کردن ارتباط و به‌هم‌پیوستگی مان با محیط زیست و همچنین داشتن نگرشی مسئولانه در مورد محیط زیست اطرافمان تعریف کرده است (Orr, D., 1992). دوبیلیبی (۲۰۰۶) سواد زیست‌محیطی را مهارت دریافت دانش از طبیعت، فهمیدن اصول اساسی اکولوژی و زندگی کردن هماهنگ با این اصول تعریف کرده است (Duailibi, 2006). دیزینجر وراث (۱۹۹۲) سواد زیست‌محیطی دانش عمومی در مورد محیط زیست را با توانایی به‌کارگیری این دانش در زندگی روزمره تلفیق می‌کند (Disinger, 1992).

وولک و مکبث (۱۹۹۷) سواد زیست‌محیطی شامل شش مؤلفه اصلی می‌باشد: دانش زیست محیطی، دانش سیاسی اجتماعی، دانش مسائل زیست‌محیطی، مهارت‌های شناختی رفتارهای مسئولانه زیست‌محیطی می‌باشد (Volk, T, 1997).

یونسکو (۱۹۸۹) سواد زیست‌محیطی آموزش عملی پایه‌ای برای همه مردم است که برای آن‌ها دانش، مهارت‌ها و انگیزه‌های مقدماتی را فراهم می‌کند تا بتوانند نیازهای زیست‌محیطی خود را برطرف نمایند و به توسعه پایدار کمک کنند. سواد زیست‌محیطی "سواد عملی و کاربردی" تلقی می‌شود (UNESCO, 1987).

مودی و هارتل (۲۰۰۷) این نظر را دارند: سواد زیست‌محیطی از افراد می‌خواهد که ارتباط بین طبیعت و تاثیرات انسانی روی طبیعت را درک کنند و متوجه پیچیدگی‌های موجود در دستگاه‌های طبیعی شوند (Moody, 2007).

در دانش نامه جامع ویکی‌پدیا چنین آمده است: «سواد زیست محیطی توان درک نظام‌های طبیعی است که زندگی ما را ابر سیاره‌ی زمین ممکن می‌سازد و جامعه‌ی برخوردار از سواد زیست‌محیطی جامعه‌ای پایدار است که محیط طبیعی‌اش را نابود نمی‌کند چراکه می‌داند حیانتش وابسته به این محیط است.» (عظیمی و همکاران، ۱۳۹۲).

در تعریفی دیگر آمده است: «سواد زیست‌محیطی، مستلزم درک عمیق و بنیادی نظام‌های دنیای طبیعت، درک روابط و تعامل (های) جهان زندگان و غیرزندگان، و توان برخورد معقول با مسائلی است؛ که باید با شواهد علمی، بی‌طرفی، و با توجه به جنبه‌های اقتصادی، زیباشناختی و اخلاقی محیط زیست با آن‌ها روبه‌رو شد» (Wikipedia, s.v, 2008).

همچنین تعریف آخر هم چون تعاریف بالا بر درک و دانش تأکید دارد چون در این تعریف: سواد زیست‌محیطی موضوع یک سلسله اعمال، فعالیت‌ها و احساس‌ها (نگرش‌ها) است که ریشه در دانش عمیق دارد. مان طور که خواندن طبیعت ثانوی باسواد است، تفسیر و تحلیل و عمل برای حفظ محیط زیست هم باید طبیعت ثانوی شهروندی باشد که از سواد زیست - محیطی برخوردار است. از این حد نیز نباید فراتر رفت و نه تنها زبان محیط زیست را فهمید، بلکه دستور زبان، ادبیات و معانی بیان آن را هم باید آموخت؛ و این به معنای

درک اصول علمی و تکنولوژیکی، نظام‌های ارزشی نهادی و اجتماعی محیط زیست و کنش‌ها و واکنش‌های معنوی (اخلاقی)، زیباشناختی و عاطفی است که محیط زیست در همه‌ی ما برمی‌انگیزد (ELC, 2007).

۲-۲- رفتارهای زیست محیطی

رفتار زیست محیطی به رفتارهای افراد در محیط خانه، محل کار و شهر که با توجه به ملاحظات زیست محیطی و بانیت زیست محیطی انجام می‌شود، گفته می‌شود (Stern, P. C., 2000). رفتار زیست محیطی، رفتاری است که افراد در برخورد با محیط زیست از خود بروز می‌دهد. افراد هر اجتماعی بر حسب شرایط و مقتضیات خاص اجتماعی، فرهنگی و شخصیتی خود برخورد متفاوتی نسبت به محیط زیست دارند. این رفتارها ممکن است کاملاً مثبت، محیط گرایانه و مسئولانه باشد، یا برعکس، کاملاً منفی و مخالف محیط زیست. منظور از رفتار محیط گرایانه، رفتاری است که آگاهانه به دنبال کاهش اثر منفی کنش فرد بر جهان طبیعی و ساخته شده به دست انسان باشد (از جمله کاهش مصرف انرژی و منابع، استفاده از مواد غیر رسمی و کاهش تولید مواد زائد). رفتارهای زیست محیطی مسئولانه مجموعه‌ای از کنش‌های افراد جامعه نسبت به محیط زیست است که در یک طیف وسیع از احساسات، تمایلات و آمادگی‌های خاص برای رفتار نسبت به محیط زیست را شامل می‌شود (Kollmuss, ۲۰۰۲).

تلفیق فعالیت‌ها برداشت از رفتار مثبت زیست محیطی، پنج رفتار پرمسئولیت، درباره‌ی محیط زیست درباره‌ی محیط زیست را به صورت زیر تعریف می‌کند:

- عمل‌گرایی محیط زیست (برای مثال، مشارکت فعال در آن یا نشان دادن ابتکار عمل مربوطه به محیط زیست)
- رفتارهای سیاسی غیرفعال (برای مثال، پیوستن به یک سازمان)
- رفتارهای مصرف‌کننده (برای مثال، خریداری محصولات طرفداران محیط زیست، بازیافت، کاهش مصرف انرژی و اصلاح عادات‌های مصرف‌کننده)
- رفتارهای اکوسیستمی (برای مثال، ایجاد لانه برای پرندگان، محاسبه‌ی جمعیت حیات وحش)
- سایر رفتارهایی که ویژه‌ی تخصص و محل کار هستند (برای مثال، کاهش اتلاف در روند تولید، ایجاد وام مسکن برای خانه‌هایی با مصرف مناسب انرژی و غیره) (Monroe, ۲۰۰۳).

۲-۳- نگرش‌های نوین زیست محیطی

مجموعه احساسات خوشایند و یا ناخوشایند در مورد ویژگی‌های محیط فیزیکی یا مسائل مرتبط با آن است (Manzanal, ۱۰۰۹). از دلایل اصلی بررسی نگرش‌ها یکی این انتظار است که بتوانیم رفتار شخص را پیش‌بینی کنیم. این فرض که نگرش‌های شخص تعیین‌کننده‌ی رفتارهای اوست، در تفکر غربی استقرار دارد و در موارد بسیار این فرض صادق هم هست، اما تحقیقات نشان می‌دهد رابطه‌ی بین نگرش و رفتار پیچیده‌تر از آن است که تصور می‌شود (Rogers, ۲۰۰۳). تحقیق مشهور لابی بر در دهه ۱۹۳۰ نشان داد رفتار را عوامل متعدد دیگری به جز نگرش‌ها رقم می‌زنند، و این عوامل برهم سازی نگرش و رفتار نیز اثر دارند. یکی از عوامل واضح در این زمینه، میزان اجباری است که در موقعیت وجود دارد؛ ما اغلب باید به شیوه‌هایی عمل کنیم که با احساس یا باورمان هم ساز نیست. فشارهای هم‌سالان و هم قطاران نیز می‌تواند تأثیر مشابهی بر رفتار اعمال کند (براهنی و همکاران، ۱۳۸۸). به‌طور کلی، نگرش‌ها در صورتی بهترین پیش‌بینی‌کننده‌ی رفتارند که:

الف) نیرومند و هم‌ساز باشند.

ب) نگرش‌هایی که ارتباطی ویژه با رفتار دارند.

ج) نگرش‌های برخاسته از تجربه‌ی مستقیم رفتار را بهتر پیش‌بینی می‌کنند تا نگرش‌هایی که از راه خواندن و شنیدن درباره‌ی موضوعی شکل گرفته باشند.

د) آگاهی، شواهدی هم‌نشان می‌دهد کسانی که آگاهی بیش‌تری از نگرش‌های خود دارند بیش‌تر احتمال دارد که هم‌سازی نگرش رفتار نشان می‌دهند (براهنی و همکاران، ۱۳۸۸).

۳- پیشینه پژوهش

متأسفانه در مورد آموزش محیط زیست به‌طور اعم آموزش محیط زیست برای دانش‌آموزان و بررسی میزان آگاهی آن‌ها به‌طور اخص مطالعاتی و تحقیقات بسیار اندکی صورت پذیرفته است. صالحی و همکاران (۱۳۹۲) در مقاله‌ای به‌عنوان آموزش و پرورش و محیط زیست (نگرش، آگاهی رفتارهای زیست‌محیطی دانش‌آموزان) به این نتایج دست یافتند نگرش زیست محور بیش‌ترین تاثیر را بر رفتارهای زیست‌محیطی دارد و پیش‌بینی کننده قوی برای رفتارهای زیست‌محیطی است صالحی و پاروکی نژاد (۱۳۹۲) در مقاله‌ای به‌عنوان محیط زیست در آموزش عالی: ارزیابی دانش زیست‌محیطی دانشجویان دانشگاه‌های دولتی مازندران این نتایج به دست آوردند که سطح دانش زیست‌محیطی دانشجویان نسبتاً بالا است ولی میزان این دانش برحسب نوع دانشکده متفاوت است (صالحی و همکاران، ۱۳۹۳). شبیری و همکاران (۱۳۹۲) در مقاله انجام‌گرفته به نام اثرات اجرای برنامه‌های آموزش زیست‌محیطی بر طبیعت‌گردی مورد مطالعه دانش‌آموزان لنگرودی نتایج زیر به دست آوردند آموزش در فضای آزاد تأثیر به‌سزایی در تغییر رفتار محیطی دانش‌آموزان ایجاد خواهد نمود. این تغییر در بین دختران بیش‌تر محسوس است (شبیری و همکاران، ۱۳۹۲) صالحی و قائمی اصل (۱۳۹۲) در مقاله بررسی رابطه آموزش زیست‌محیطی رفتارهای حفاظت از محیط زیست به این نتیجه رسیدند میزان شناخت دانش‌آموزان نسبت به مسائل و مشکلات زیست‌محیطی عام، بالا و نسبت به مسائل و مشکلات زیست‌محیطی خاص پایین است (صالحی و همکاران، ۱۳۹۲) لویس (Rogers, ۲۰۰۸) بر این عقیده است رسانه‌های گروهی و کارشناسان محیط زیست نقش مهمی در ارتقا دیدگاه دانش‌آموزان نسبت به محیط زیست دارند. راجرز و همکاران (Moonroe, ۲۰۰۰) در یافته‌های میدانی خود به این نتیجه رسیدند که بین متغیر دبیران، خانواده و رادیو با متغیر میزان ارتقای دیدگاه دانش‌آموزان نسبت به محیط زیست رابطه مثبت ولی بین متغیر کتب درسی و مطالعه نشری ترویجی رابطه منفی وجود دارد. میونرو و همکاران (Makki, ۲۰۰۳) در مطالعات خود به این نتیجه رسیدند که متغیرهای مطالعه نشریات ترویجی، تلویزیون و خانواده از تأثیرگذارترین متغیرها در راستای ارتقای توانمندی‌های زیست‌محیطی دانش‌آموزان می‌باشد. مگگی (Partidario, ۲۰۰۴) بر این باور است از بین روش‌های آموزشی و ترویجی، استفاده از آموزش‌های و ملی حفاظت از محیط زیست و استفاده از فیلم‌های آموزشی از متغیرهای تأثیرگذار در راستای ارتقای دیدگاه دانش‌آموزان پیرامون حفظ محیط زیست می‌باشد. به‌زعم پارتیداریو (Wals, A, ۲۰۰۲) بین متغیرهای میزان مطالب آموزشی در کتاب درسی و رشته تحصیلی با ارتقای دیدگاه دانش‌آموزان نسبت به حفظ محیط زیست رابطه مستقیم و معنی‌داری وجود دارد. مطالعات انجام‌شده توسط والز (Todes, ۲۰۱۰) نشان می‌دهد مجلات و نشریات زیست‌محیطی، میزان بازدید از پارک‌ها و فضای سبز و تمایل به ایجاد تشکلهای زیست‌محیطی نقش مهمی در ارتقای نگرش دانش‌آموزان نسبت به حفظ محیط زیست دارد. تودز (Liverman 2009) بیان کرد بین نگرش نسبت به حفاظت از محیط زیست، میزان علاقه به محیط زیست و مجهز بودن کتابخانه‌های مدارس به منابع و علمی با ارتقای دیدگاه دانش‌آموزان مبنی بر حفظ محیط زیست رابطه مستقیم وجود دارد. لیورمن (Mirdamadi, ۲۰۱۳) تقویت دیدگاه دانش‌آموزان در راستای حفظ محیط زیست را تابعی از میزان بازدید کارشناسان محیط زیست از مدارس، شرکت در فعالیت‌های داوطلبانه زیست‌محیطی و اطلاع‌رسانی دبیران در خصوص حفظ محیط زیست می‌داند. درنهایت هدف اصلی این پژوهش بررسی دیدگاه دانش‌آموزان پیرامون حفیظ محیط زیست می‌باشد.

کرمی پور شمس‌آبادی (Badkobi, A. (2000)) در تحقیق خود با عنوان «ارائه چهارچوب نظری در خصوص چگونگی آموزش محیط زیست در نظام آموزش و پرورش کشور» به نتایج بسیاری دست‌یافت که از بین آن‌ها می‌توان به موارد زیر اشاره کرد. بین آگاهی دانش‌آموزان و تغییر نگرش آن‌ها رابطه مثبت وجود دارد. آموزش و آگاهی از محیط زیست را می‌توان یکی از مهم‌ترین نقش‌های کنونی مدارس در تمامی سطوح، در آموزش رسمی دانست. باد کوبی (Jokar, ۲۰۱۲) در یافته‌های خود پیرامون «ارزیابی وضعیت آگاهی آموزگاران شاغل در مناطق مختلف آموزش و پرورش تهران نسبت به حفظ محیط زیست» به این نتیجه رسید که از بین دانش‌آموزان به‌تناسب رشته‌های مختلف تحصیلی، دانش‌آموزان رشته تجربی آگاهی زیست‌محیطی بیشتری نسبت به سایر رشته‌ها داشتند که مهم‌ترین نقش را در این میان معلمان بازی کرده بودند. جوکار و میردامادی (Luice, S. (1996)) در یافته‌های میدانی خود در قلمرو «دیدگاه دانش‌آموزان دبیرستان‌های شهرستان شیراز نسبت به حفاظت از محیط زیست» دریافتند که متغیرهای میزان آگاهی، و البته و نگرش نسبت به مسائل زیست‌محیطی، شرکت در فعالیت‌های داوطلبانه، میزان بازدید از کارشناسان مدارس، استفاده از فیلم‌های

آموزشی در زمینه محیط زیست و تمایل به ایجاد تشکيل‌های زیست‌محیطی از متغیرهای تأثیرگذار در ارتقای دیدگاه دانش‌آموزان پیرامون حفظ محیط زیست می‌باشد.

نتایج مطالعه قرب اقلو و اکویت (۲۰۰۲) نشان داد که سطح دانش بیشترین تأثیر را بر رفتار محیطی دارد (فردوسی و همکاران، ۱۳۸۶) دانش زیست‌محیطی تعیین می‌کند که درک افراد از عملکرد زیست‌محیطی به چه صورت است و چگونه انسان با محیط‌زیست تعامل دارد (سید عبدالله، ۲۰۱۱). (پالم و همکارانش ۲۰۰۲) نشان دادند که برنامه‌های آموزش زیست‌محیطی در بخش آموزش رسمی، نقش اساسی ایفا می‌نمایند (بیات و همکاران، ۱۳۹۲). آموزش‌های زیست‌محیطی در صورتی که به شکل رسمی درنیايند یعنی در جریان آموزش کلاسیک قرار نگرفته و ارزشیابی نشوند فراموش شده یا جدی گرفته نمی‌شود (شایان، ۱۳۸۳) به این ترتیب، محتوای درسی که شامل دانش سازمان‌یافته، اصطلاحات، اطلاعات، واقعیات، حقایق، قوانین، اصول، روش‌ها، مفاهیم، تعمیم‌ها، پدیده‌ها و مسائل مربوط به همان ماده درسی است (محمدی مهر و فتحی واجارگاه، ۱۳۸۹) به‌طور رسمی از طریق کتاب‌ها منتقل می‌شود و سبب آگاهی‌رسانی، آموزش و تغییر نگرش نسبت به محیط‌زیست و ترویج سبک زندگی سازگار با طبیعت در دانش‌آموزان به‌عنوان، ساکنان جوان زمین می‌شوند، لذا تربیت شهروندانی باسواد زیست‌محیطی، نیازمند برنامه‌ریزی درسی اصولی است (الوارز و وگا مارکوت، ۲۰۰۱) در کشور ما با بالا بودن جمعیت جوان، این نوع آموزش می‌تواند تأثیر قابل توجهی در دستیابی به اهداف توسعه پایدار داشته باشد. اما نتایج پژوهش‌ها نشان‌دهنده نمره پایین جوانان در این زمینه می‌باشد این در حالی است آنان رأی‌دهندگان و مالیات‌دهندگان آینده خواهند بود و باید درباره خطرات زیست‌محیطی متقاعد شوند تا برای تحمل هزینه و سرمایه‌گذاری در زمینه محیط‌زیست آماده گردند (جارین و همکاران، ۲۰۱۰) پژوهش‌های داخلی نشان می‌دهد که در طراحی، اجرا و ارزشیابی برنامه درسی در نظام آموزشی ایران توجه کمی به آموزش زیست‌محیطی شده است. (ویسی و همکاران ۱۳۹۱) در پژوهشی با عنوان برنامه‌ریزی برای ارتقای سواد محیط‌زیستی دانش‌آموزان: نیازهای آموزشی و روش‌های برآورد نیازها نشان داد که هرچند دانش‌آموزان نگرش مثبت و سطح بالاتری از نگرانی و حساسیت را در مورد محیط‌زیست دارند، اما دانش محیط‌زیستی کمتری دارند. تقیه و همکاران (۱۳۹۰) در پژوهشی تحت عنوان «تربیت شهروندی و آموزش محیط‌زیست» نشان داد که در برنامه درسی حرفه‌وفن تنها به بعد شناختی زیست‌محیطی توجه شده است و حیطه نگرشی مورد غفلت واقع شده است. حاج حسینی و همکاران (۱۳۸۹) در پژوهشی با عنوان «نیازسنجی و تعیین اولویت‌های آموزشی دانش‌آموزان مقطع متوسطه در زمینه محیط‌زیست و توسعه پایدار» نشان دادند که دانش‌آموزان مقطع متوسطه وضعیت موجود آموزش محیط‌زیست را جهت ایجاد حساسیت زیست‌محیطی ناکارآمد تشخیص داده و آن را پاسخگوی نیازهای مقطع سنی خود تشخیص نداده‌اند همچنین نشان دادند که با افزایش سن، آگاهی و حساسیت و علاقه به محافظت از محیط‌زیست افزایش می‌یابد لذا تأثیر آموزش محیط‌زیست در مقطع متوسطه از کارایی بیشتری برخوردار می‌باشد. (بیات و همکاران ۱۳۹۲) در پژوهشی با عنوان «جایگاه اخلاق زیست‌محیطی در برنامه درسی دوره ابتدایی ایران» به بررسی جایگاه اخلاق زیست‌محیطی در محتوای کتاب‌های درسی دوره ابتدایی پرداختند و نشان دادند که در کتاب‌های این دوره به اهداف شناختی و دانشی زیست‌محیطی بیشترین توجه و سطح مهارتی زیست‌محیطی کمترین توجه صورت گرفته است. پرایون و پراسارت (۲۰۱۱) در پژوهشی با عنوان «تأثیرات آموزش تلفیقی اخلاق زیست‌محیطی بر دانش و نگرش دانشجویان» نشان داد آن دسته از دانشجویانی که در آموزش‌های زیست‌محیطی از آموزش تلفیقی نگرش‌ها و ارزش‌های زیست‌محیطی بهره گرفتند سطح پیشرفت بیشتری در زمینه دانش و نگرش زیست‌محیطی نسبت به گروه کنترل نشان دادند. کاواس و همکاران (۲۰۰۹) در پژوهش خود نشان دادند که دانش‌آموزان به یادگیری در مورد محیط‌زیست و یافتن راه‌حلی برای مسائل آن علاقه‌مند می‌باشند، نقش خود را در این زمینه این مسئله تأثیرگذار قلمداد می‌کنند. لذا این امر فرصت مناسبی را برای افزایش آگاهی‌ها و گنجاندن روش‌های حفظ محیط‌زیست در کتاب درسی فراهم می‌آورد (بیات و همکاران، ۱۳۹۲). نتایج پژوهش‌های پیرا نشان‌دهنده نمره پایین نوجوانان برای تالش و اختصاص زمان موردنیاز برای مسائل زیست‌محیطی - می‌باشد و اغلب آن‌هایی که از مسائل زیست‌محیطی آگاهی داشتند، درباره سؤالات مطرح‌شده از چالش‌های زیست‌محیطی پیشروی در آینده، اطلاعات اندکی داشتند و یک کاستی حقیقی در بها دادن به مسائل زیست‌محیطی قابل تشخیص بود و به‌طور کلی آگاهی گسترده زیست‌محیطی در میان نوجوانان با حساسیت و مسئولیت‌پذیری پیوستگی دارد (جارین و همکاران، ۲۰۱۰) (میلر ۱۹۹۱) متخصص و صاحب‌نظر رشته برنامه درسی، آموزش زیست‌محیطی شامل چهار مؤلفه آب، خاک، هوا و صوت می‌باشد که باید در برنامه درسی لحاظ شود.

۴- روش تحقیق

روش بررسی تحقیق حاضر از نوع کاربردی و به روش توصیفی- همبستگی بیهوده و جمع‌آوری اطلاعات بر اساس مطالعه اسنادی، کتابخانه‌ای و مطالعه میدانی انجام شده است. ابزار اندازه‌گیری پرسشنامه محقق ساخته می‌باشد. جامعه آماری مورد بررسی در این تحقیق شامل دانش‌آموزان مقطع دبیرستان شهر یاسوج می‌باشد که تعداد ۷۶۳۵ نفر دانش‌آموز در مقطع دبیرستان در شهر یاسوج مشغول تحصیل هستند. در این تحقیق تعداد ۱۲۱ از دانش‌آموزان مقطع دبیرستان شهر یاسوج از طریق نمونه‌گیری تصادفی و با استفاده از فرمول کوکران انتخاب شدند. متغیرهای مستقل این تحقیق شامل میزان آگاهی، علاقه، نگرش نسبت به حفاظت از محیط زیست، شرکت در فعالیت‌های داوطلبانه زیست‌محیطی و آموزش‌های علمی در خصوص حفاظت از محیط زیست، میزان بازدید کارشناسان محیط زیست از مدارس، بازدید دانش‌آموزان از مراکز مرتب، استفاده از آموزش‌های علمی حفاظت از محیط زیست، استفاده از فیلم‌های آموزشی، مجلات و نشریات زیست‌محیطی، میزان بازدید از پارک‌ها و فضای سبز، تمایل به ایجاد تشکلهای زیست‌محیطی، میزان مطالب آموزشی در کتاب درسی و رشته تحصیلی و متغیر وابسته این تحقیق شامل دیدگاه دانش‌آموزان نسبت به حفاظت از محیط زیست بود. همان طوری که ذکر آن رفت ابزار اندازه‌گیری پرسشنامه محقق ساخته می‌باشد. برای امتیازدهی از طیف پنج‌قسمتی لیکرت استفاده گردید، همچنین از طریق ابزار پرسشنامه، متغیرهای حفظ محیط زیست از منظر دانش‌آموزان به کمک ۵۴ سوال بسته مورد سنجش قرار گرفت. در مرحله امتیازدهی، از آنجاکه دست‌های از سوال در جهت منفی مطرح شده‌اند، با استفاده از نرم‌افزار SPSS، کدگذاری مجدد برای این دسته از سوال انجام شد. بنابراین امتیاز پاس‌ها در سؤال با جهت مثبت به صورت: ۵ = کامل موافقم، ۴ = موافقم، ۳ = نظری ندارم، ۲ = مخالفم و ۱ = کامل مخالفم و در مورد سوال منفی این حالت بود. افزون بر این برای تعیین روایتی محتوی‌ای پرسشنامه از نظر کارشناسان اداره آموزش و پرورش و محیط زیست و اساتید صاحب‌نظر در این حیطه‌ی استفاده گردید. از طرفی برای تعیین پایایی کمی پرسشنامه نیز از ضریب الفبای کرون باخ و نرم‌افزار SPSS استفاده‌اشید که در این مقدار آلفای مذکور ۰/۸۵ محاسبه گردید. در نهایت در مقاله حاضر با عنایت به مبانی نظری تحقیق و هم اطلاعات جمع‌آوری شده از طریق پرسشنامه و تعیین متغیرها در تبیین دیدگاه دانش‌آموزان مقطع دبیرستان شهر یاسوج نسبت به حفظ محیط زیست به تجزیه و تحلیل متغیرها بیا استفاده از آزمون‌های آماری تحلیل همبستگی ضریب همبستگی و رگرسیون متغیره پرداخته شد.

۴-۱- نتایج و یافته‌ها

الف) نتایج توصیفی

همان طوری که در جدول (۱) آورده شده است، دانش‌آموزان به مسایل مربوط به حفظ محیط زیست علاقه‌مند بوده و حفاظت از محیط زیست را تا حدی از وظایف خود می‌دانستند و در رابطه با مسایل و مشکلات مربوط به حفاظت از آن، در حد قابل قبولی اطلاعات و آگاهی داشتند. بررسی‌ها حاکی از آن است که مشارکت دانش‌آموزان در فعالیت‌های داوطلبانه زیست محیطی مدرسه در حد قابل قبولی بوده است و مطالب و مسایل زیست محیطی در کتاب‌های درسی دانش‌آموزان دوره متوسطه آن طور که انتظار می‌رود گنجانده نشده است و منابع علمی و اطلاعاتی در زمینه محیط زیست در کتاب‌های درسی پاسخ‌گوی نیازهای دانش‌آموزان نیست ضمن این که امکانات آموزشی جهت ارایه آموزش‌های زیست محیطی در مدارس مورد مطالعه در حد قابل قبولی وجود نداشته است. همچنین مشخص شد میزان اطلاع رسانی مسوولین و دبیران مدارس به دانش‌آموزان در زمینه مسایل حفاظت از محیط زیست در حد قابل قبول بوده است.

جدول ۱- نتایج حاصل از بررسی آمار توصیفی نمونه مورد مطالعه (دانش‌آموزان دبیرستان)

متغیرها	میانگین	انحراف معیار	واریانس	اولویت
آگاهی	۳/۹۳	۱/۸۹	۳/۵۸	۳
مشارکت در فعالیت‌های داوطلبانه	۳/۷۶	۱/۷۶	۳/۱۳	۶
احساس وظیفه	۴/۱۳	۱/۵۷	۳/۳۰	۲

۴	۲/۳۲	۱/۴۹	۳/۸۶	تمایل به تشکیل تشکل‌های دانش آموزی
۸	۱/۱۹	۱/۰۹	۲/۷۰	مجهر بودن کتابخانه‌های مدارس
۹	۱/۳۲	۱/۱۴	۲/۷۴	مطالب زیست محیطی کتاب‌های درسی
۵	۱/۸۷	۱/۳۷	۳/۸۵	میزان اطلاع‌رسانی مسوولین و دبیران مدارس
۷	۱/۷۵	۱/۶۷	۲/۸۷	امکانات آموزشی
۱	۱/۶۵	۱/۹۸	۴/۵۲	علاقه‌مندی

مأخذ: یافته‌های پژوهش، ۱۴۰۰

همان‌طوری که در جدول (۲) نشان داده شده است، دانش آموزان اطلاعات خود را در زمینه حفاظت از محیط زیست تا حدودی از رسانه‌های جمعی، کتب درسی، تلویزیون، خانواده و دبیران کسب کرده‌اند، در حالی که متغیرهای کارشناسان محیط زیست، رادیو، هم‌کلاسی‌ها و مطالعه نشریات ترویجی در حد کم ارزیابی شده است.

جدول ۲- اولویت‌بندی دیدگاه دانش‌آموزان در خصوص منابع کسب اطلاعات پیرامون حفظ محیط زیست

اولویت	ضریب تغییرات(واریانس)	انحراف معیار	میانگین	تعداد	منابع کسب اطلاعات
۱	۲۴/۲۱	۱/۰۲	۴/۲۶	۱۲۱	رسانه‌های جمعی
۲	۲۹/۶۵	۱/۵۵	۴/۱۶	۱۶۵	کتب درسی
۳	۳۰/۳۵	۱/۶۶	۴/۱۰	۱۲۱	تلویزیون
۴	۳۲/۶۵	۱/۱۳	۴/۰۴	۱۶۳	خانواده
۵	۳۲/۲۱	۱/۰۹	۴/۰۱	۱۶۹	دبیران
۶	۳۵/۵۲	۱/۲۵	۳/۷۹	۱۲۱	کارشناسان محیط زیست
۷	۳۵/۴۵	۱/۳۲	۳/۷۴	۱۶۸	رادیو
۸	۳۵/۳۵	۱/۶۴	۳/۶۷	۱۶۲	هم‌کلاسی‌ها
۹	۳۵/۲۱	۱/۲۷	۳/۱۰	۱۶۷	مطالعه نشریات و مجلات

مأخذ: یافته‌های پژوهش، ۱۴۰۰

با استناد به جدول (۳) می‌توان دریافت «فیلم‌های آموزشی در خصوص شناخت محیط زیست» و «بازدید و گردش علمی از مراکز مرتبط با محیط زیست در اولویت اول و دوم و «نشریات و مجلات آموزشی زیست محیطی» و «آموزش‌های عملی در خصوص حفاظت محیط زیست» در رتبه سوم و چهارم قرار دارند.

جدول ۳- اولویت‌بندی استفاده از روش‌های آموزشی و ترویجی در خصوص حفاظت از محیط زیست

اولویت	واریانس	انحراف معیار	میانگین	تعداد	روش‌های آموزشی-ترویجی
۱	۱/۵۴	۱/۲۴	۳/۲۹	۱۶۲	فیلم‌های آموزشی در خصوص شناخت محیط زیست
۲	۱/۸۰	۱/۳۴	۳/۰۲	۱۶۹	بازدید و گردش علمی در مراکز مرتبط با محیط زیست
۳	۱/۰۵	۱/۰۲	۲/۹۵	۱۲۱	نشریات و مجلات آموزشی زیست محیطی
۴	۱/۵۶	۱/۲۵	۲/۸۷	۱۶۳	آموزش‌های عملی در خصوص حفاظت محیط زیست

مأخذ: یافته‌های پژوهش، ۱۴۰۰

۴-۲- ب) نتایج استنباطی

همبستگی بین متغیرهای مستقل و دیدگاه دانش‌آموزان پیرامون حفظ محیط زیست

نتایج جدول (۴) حاکی از آن است که به جز متغیرهای تمایل به ایجاد تشکل‌های زیست محیطی، میزان بازدید از پارک‌ها و فضای سبز، بازدید دانش‌آموزان از مراکز مرتبط با محیط زیست، استفاده از آموزش‌های عملی حفاظت از محیط زیست و استفاده از فیلم‌های آموزشی در زمینه محیط زیست، بین تمامی متغیرها (میزان مطالب آموزشی زیست محیطی در کتاب درسی، نگرش نسبت به حفاظت از محیط زیست، میزان علاقه به محیط زیست، مجهز بودن کتابخانه‌های مدارس به منابع علمی، استفاده از مجلات و نشریات زیست‌محیطی، میزان بازدید کارشناسان محیط زیست از مدارس، شرکت در فعالیت‌های داوطلبانه زیست‌محیطی و اطلاع‌رسانی دبیران در خصوص حفظ محیط زیست) با دیدگاه دانش‌آموزان نسبت به حفاظت از محیط زیست رابطه مستقیم و معنی‌داری وجود دارد.

جدول ۴- ضرایب همبستگی اسپیرمن متغیرهای مستقل مورد مطالعه (n = ۱۲۱)

متغیرهای مستقل	ضریب همبستگی (r)	سطح معناداری (p)
تمایل به ایجاد تشکل‌های زیست محیطی	۰/۱۰۴	۰/۱۸۴
میزان بازدید از پارک‌ها و فضای سبز	۰/۱۱۳	۰/۱۵۱
میزان مطالب آموزشی زیست محیطی در کتاب درسی	-۰/۱۵۵	۰/۰۴۷
نگرش نسبت به حفاظت از محیط زیست	-۰/۳۰۹	۰/۰۰۸
میزان علاقه به محیط زیست	۰/۱۷۷	۰/۰۲۴
مجهز بودن کتابخانه‌های مدارس به منابع علمی	۰/۱۵۶	۰/۰۴۶
استفاده از مجلات و نشریات زیست محیطی	۰/۲۳۰	۰/۰۰۳
میزان بازدید کارشناسان محیط زیست از مدارس	۰/۱۶۰	۰/۰۴۱
شرکت در فعالیت‌های داوطلبانه زیست محیطی	۰/۱۷۷	۰/۰۲۴
اطلاع‌رسانی دبیران در خصوص حفظ محیط زیست	۰/۱۷۴	۰/۰۲۶
بازدید دانش‌آموزان از مراکز مرتبط با محیط زیست	-۰/۰۸۱	۰/۳۰۴
استفاده از آموزش‌های عملی حفاظت از محیط زیست	-۰/۰۹۲	۰/۲۴۰
استفاده از فیلم‌های آموزشی در زمینه محیط زیست	-۰/۰۸۵	۰/۲۷۷

مأخذ: یافته‌های پژوهش، ۱۴۰۰

مطابق جدول (۵)، نتایج حاصل از آزمون پیرسون نشان می‌دهد که بین دیدگاه دانش‌آموزان نسبت به حفظ محیط زیست بر اساس رشته تحصیلی، اختلاف معنی‌داری وجود دارد. یعنی دیدگاه دانش‌آموزان با رشته‌های تحصیلی مختلف نسبت به حفاظت از محیط زیست یکسان نبوده است.

جدول ۵- نتایج حاصل از آزمون تفاوت سنجی از نظر رشته تحصیلی

متغیر مستقل	پیرسون	سطح معنی‌داری	درجه آزادی
رشته تحصیلی	۰/۱۶۷	۰/۰۳۲	۴

مأخذ: یافته‌های پژوهش، ۱۴۰۰

۴-۳- پیش‌بینی تغییرات دیدگاه دانش‌آموزان پیرامون حفظ محیط زیست

در این قسمت از تحقیق با استفاده از روش رگرسیون گام به گام از متغیرهای مستقل میزان علاقه نسبت به حفظ محیط زیست و... استفاده گردید تا تاثیر آن‌ها بر متغیر وابسته (دیدگاه دانش‌آموزان پیرامون حفظ محیط زیست) بررسی شود. در نهایت همان‌طوری که در جدول (۶) نشان داده شده است از بین متغیرهای مورد مطالعه، میزان علاقه نسبت به حفاظت از محیط زیست، نگرش مساعد نسبت به حفاظت محیط زیست و میزان مطالب آموزشی زیست محیطی در کتاب درسی در معادله باقی مانده‌اند که مجموع آن‌ها توانایی تبیین (۰/۱۱۴) درصد از تغییرات متغیر وابسته را داشته‌اند. هم‌چنین در متغیرهای تمامی شاخص‌ها ضرایب همبستگی چندگانه برابر است

با ۴۰٪. این مقدار ضریب نشان دهنده رابطه بین متغیرهای مستقل (پیش بین) و متغیر وابسته (ملاک) یعنی دیدگاه دانش آموزان نسبت به حفظ محیط زیست می باشد.

جدول ۶- تحلیل رگرسیون چند متغیره به منظور تعیین متغیرهای مستقل در تبیین دیدگاه دانش آموزان نسبت به حفظ محیط زیست

متغیرها	R	تعدیل شده	F مقدار	مقدار (p)	Beta	مقدار (t)	مقدار (p)
میزان علاقه نسبت به حفاظت از محیط زیست	۰/۳۳۵	۰/۱۱۲	۱۹/۵۸	۰/۰۰۰	۰/۲۳۵	۲/۶۰	۰/۰۱
نگرش مساعد نسبت به حفاظت محیط زیست	۰/۳۸۷	۰/۱۴۳	۱۲/۸۴	۰/۰۰۰	-۰/۲۶۴	-۳/۰۵	۰/۰۰۳
میزان مطالب آموزشی زیست محیطی در کتاب درسی	۰/۴۰۶	۰/۱۲۱	۱۰/۰۳	۰/۰۰۰	۰/۲۰۱	۱/۹۸	۰/۰۴۹

مأخذ: یافته های پژوهش، ۱۴۰۰

۵- نتیجه گیری

همان طوری که پیش تر گفته شد، این مقاله دیدگاه دانش آموزان دوره دبیرستان شهرستان یاسوج را نسبت به حفظ محیط زیست مورد بحث و بررسی قرار داده است. هم چنین که نتایج تحلیل همبستگی نشان داد بین متغیرهای میزان مطالب آموزشی زیست محیطی در کتب درسی، نگرش نسبت به حفاظت از محیط زیست، میزان علاقه به محیط زیست، مجهز بودن کتابخانه های مدارس به منابع علمی، استفاده از مجلات و نشریات زیست محیطی، میزان بازدید کارشناسان محیط زیست از مدارس، شرکت در فعالیت های داوطلبانه زیست محیطی، اطلاع رسانی دبیران در خصوص حفظ محیط زیست با دیدگاه دانش آموزان نسبت به حفاظت از محیط زیست رابطه مستقیم و معنی داری وجود دارد. این یافته با نتایج حاصل از مطالعه جوکار و میردامادی (۱۳۸۹)، (Bove, 2009)، (Chelap, 2006) مطابقت دارد. هم چنین نتایج تحلیل همبستگی نشان داد بین متغیرهای تمایل به ایجاد تشکل های زیست محیطی، میزان بازدید از پارک ها و فضای سبز، بازدید دانش آموزان از مراکز مرتبط با محیط زیست، استفاده از آموزش های عملی حفاظت از محیط زیست و استفاده از فیلم های آموزشی در زمینه محیط زیست با دیدگاه دانش آموزان نسبت به حفظ محیط زیست رابطه معنی داری مشاهده نشد. هم چنین نتایج حاصل از تحلیل رگرسیون چند متغیره به روش گام به گام به منظور تعیین متغیرهای مستقل در تبیین دیدگاه دانش آموزان دوره دبیرستان شهر یاسوج نسبت به حفظ محیط زیست نشان داد که از بین متغیرهای مورد مطالعه، میزان علاقه نسبت به حفاظت از محیط زیست، نگرش مساعد نسبت به حفظ محیط زیست و میزان مطالب آموزشی زیست محیطی در کتاب های درسی در معادله باقی مانده بودند که مجموع آنها توانایی تبیین (۰/۱۴) درصد از تغییرات متغیر وابسته یعنی دیدگاه دانش آموزان نسبت به حفظ محیط زیست را داشته اند. این یافته با نتایج حاصل از مطالعه (Cooper, 2008) و (Sag-joom, 1995) مطابقت دارد. در نهایت با توجه به نتایج تحقیق باید یک سری اقدامات در جهت ارتقای علاقه مندی دانش آموزان به حفظ محیط زیست صورت گیرد که در این میان معلمان به عنوان یک الگو برای دانش آموزان توانایی این را دارند تا به دانش آموزان در راستای ارتقای دانش زیست محیطی با تغییر نگرش آنان پیرامون حفظ محیط زیست کمک نمایند. هم چنین باید یک تجدید نظر اساسی در محتوای مطالب کتاب های درسی صورت گیرد که در آن ضرورت توجه به محیط زیست با ظرافت علمی خاصی گنجانده شود و توسعه پایدار را در عرصه این مرز و بوم بیمه نماید. در نهایت مطلوب است یک سری کلاس های آموزشی جهت ارتقای آگاهی های زیست محیطی دانش آموزان دایر گردد و لزوم حفاظت محیط زیست بیشتر مورد تجزیه و تحلیل قرار گیرد. هم چنین شایسته است به منظور توانمندسازی دانش آموزان در راستای حفظ محیط زیست یکی از مهم ترین اقدامات نمایش فیلم های مرتبط با صیانت از محیط زیست می باشد و در این ارتباط باید با تمهیدات فراوان و با ظرافت خاصی صیانت از محیط زیست برای دانش آموزان به یک ارزش و هنجار تبدیل شود. به عبارت دیگر با ارایه آموزش های رسمی و غیر رسمی برای دانش آموزان باید انگیزش درونی را در آنان مبنی بر حفظ محیط زیست تقویت کرد تا هزینه های حفظ محیط زیست در گام های بعدی به حداقل کاهش پیدا کند. شایسته است سازمان و وزارت آموزش پرورش از هر ابزاری استفاده کند تا بستر لازم را برای شکل گیری تشکل های دانش آموزی فراهم نماید و در این ارتباط حمایت جدی خود را اعم از حمایت مادی و معنوی از این تشکل ها به عمل آورد تا گام های مهم تحقق توسعه پایدار برداشته شود. افزون بر این مطلوب است از وجود گروه های مرجع هم در راستای حفاظت های زیست محیطی استفاده گردد، زیرا دانش آموزان به علت الگوبرداری از گروه مرجع، خیلی تمایل دارند همانند آنان رفتار کنند.

افزون بر این باید کتابخانه‌های مدارس به منابع علمی زیست محیطی جدید با موضوعات متنوع و به روز تجهیز شود. در نهایت لازم است زمینه مشارکت دانش‌آموزان در فعالیت‌ها و طرح‌های آموزشی زیست محیطی از طریق تغییر شیوه‌های آموزشی زیست محیطی در مدارس به سمت شیوه‌های نوین فراهم گردد.

۵- منابع

- باد کوبی، احمد (۱۳۹۰) «ارزیابی وضعیت آگاهی آموزگاران مقطع دبستان شاغل در مناطق آموزش و پرورش شهر تهران» فصلنامه علمی محیط زیست، ۰۰ شماره، ۱۰۹۷
- براهنی، محمدتقی، (مترجم)، رویکوت، هیلگارد، اکیسون، ریال. ریچاردسی، اتکینسون، (نویسندگان)، «زمینه روانشناسی هیلگارد». چاپ یازدهم، تهران: انتشارات رشد، ۱۰
- بیات، طاهره؛ احمدی، پروین؛ پارسا، عبدالله (۱۳۹۱). جایگاه اخلاق زیست محیطی در برنامه درسی دوره ابتدایی ایران. فصلنامه پژوهش در برنامه‌ریزی درسی، ۶۲: ۹-۵۱.
- حاج حسینی، حمیده، شبیری، محمد، فرج الهی، مهران (۱۳۸۹). «نیازسنجی و تعیین اولویت‌های آموزشی دانش‌آموزان مقطع متوسطه در زمینه محیط زیست و توسعه پایدار»، فصلنامه علمی و پژوهشی، علوم و تکنولوژی در محیط زیست، دوره دوازدهم، شماره یک، بهار، صفحات ۱۷۹ تا ۱۹۴
- خسروی رحمت اله، فحتی و اجارگاه، کوروش و عارفی، محبوبه، «نیازسنجی برای تدوین برنامه درس مهارت‌های زندگی در دوره متوسطه نظری»، مجله علوم تربیتی (علوم تربیتی و روانشناسی) دانشگاه شهید چمران اهواز، تابستان ۱۰۸۸، دوره ۸، شماره ۱۱۰-۱۰۶، ۵.
- رشیدی، علیرضا. و رشیدی مریم. «بررسی نقش رسانه‌ها در حفاظت از محیط زیست و تأثیر آن‌ها در رفتار مردم و مدیران از منظر شکل‌گیری فرهنگ مصرف»، ماهانه مهندسی فرهنگی، مرداد و شهریور ۰۱-۴۰. ۸۶ و ۸۸ شماره، ۸ دور، ۱۰۷۳
- شبیری، سید محمد، شمسی پاک‌یاده، سیده زهرا، ابراهیمی، هادی، «اثرات اجرای برنامه‌های آموزش زیست محیطی بر طبیعت‌گردی (مورد مطالعه: دانش‌آموزان مدارس لنگرود)»، مجله برنامه‌ریزی و توسعه گردشگری، زمستان ۱۰۷۵، دوره ۵، شماره ۱۴۸-۱۶۵، ۹.
- صالحی، صاد، پازوکی نژاد، زهرا، امامقلی، لقمان، «آموزش و پرورش و محیط زیست (نگرش، آگاهی و رفتارهای زیست محیطی دانش‌آموزان)»، مجله علوم تربیتی دانشگاه شهید چمران اهواز، پاییز و ۱۷۳-۱۹۱. ۵، شماره، ۵۳ دوره، ۱۰۷۵ زمستان
- صالحی، صاد، قائمی اصل، زهرا، «بررسی رابطه آموزش زیست محیطی و رفتارهای حفاظت از محیط زیست (مورد مطالعه: دانش‌آموزان دبیرستان‌های دخترانه شهر بابل)»، فصلنامه آموزش محیط زیست و توسعه پایدار، بهار ۱۰۷۵، دوره ۱، شماره ۰۹۷، ۶-
- صالحی، صاد و پازوکی نژاد، زهرا، «محیط زیست در آموزش عالی: ارزیابی دانستش زیست محیطی دانشجویان دانشگاه‌های دولتی مازندران». دو فصلنامه مطالعات برنامه‌ریزی آموزشی، بهتر و ۱۷۷-۵۵۳. ۴، شماره، ۵ دوره، ۱۰۷۰ ت
- عظیمی، محمد، غالمی، مهدی، رامتین آزاد، میالد، «تبیین نشانگرهای ستواد زیست محیطی بر اساس استانداردهای سواد علوم در پروژه ۵۳۶۱ آمریکا». اولین کنفرانس ملی آموزش فرهنگ و زیست محیطی، سال ۱۰۷۵، ۹ آذرماه، تهران، پژوهشگاه علوم انسانی و مطالعات فرهنگی، ایران
- کریمی، لیال، «بررسی عوامل جامعه‌شناختی مؤثر بر رفتار زیست محیطی (با تکیه بر رفتار مصرف آب)»، پایان‌نامه منتشر نشده کارشناسی ارشد، دانشگاه پیام نور مرکز پرند، ۱۰۸۷، ۱-۱۰۴
- گروه مترجمان، وارنر، فیلیپ پتی، «فرهنگ تاریخ اندیشه‌ها، مطالعاتی درباره گزیده‌ای از اندیشه‌های اساسی»، چاپ اول، تهران: سعاد، ۱۰۸۸.

- محمودی، حسین؛ ویسی، هادی. (۱۳۸۴). ترویج و آموزش محیط‌زیست رهیافتی در حفاظت اصولی از محیط‌زیست. فصلنامه علوم محیطی ۵۷-۸:۶۴
- میردامادی، مهدی؛ اسمعیلی، سمیه؛ باقری ورکانه، عباسعلی. (۱۳۸۷). بررسی میزان علاقه دانش آموزان دوره متوسطه در رابطه با حفاظت محیط‌زیست. فصلنامه علمی محیط‌زیست. ۳۹:۴۶۲۱

- Abaspour, M, and et al (2013), role of environment education on country sustainable development and their perspective, the refereeing of civil engineering. (In Persian)
- Agheli, L, and et al (2012), the study of economy openness effects on environmental degradation in Iran, Journal of Strategy, 5: 7, 197- 216.
- Arjomandi, R. (2001), the environment strategy of sustainable agriculture, A Thesis Presented for the Degree of Ph. D, Islamic Azad university, Science and Research Branch, Faulty of Agriculture. (In Persian)
- Badkobi, A. (2000), evaluation of teacher's awareness condition in primary school employed at education regions in Tehran City, 3:3, 36-40.
- Barimani, F. and Asgari Lafjamani, S (2012), the determination of rural settlements environmental instability intense by multicriterion assessment model, Journal of Geography and Development, 9:1, 120-136. (In Persian)
- Bove, F (2009) Popular education, work training, and the path women's empowerment in Chile, Comparative Education Review, 42:5, pp. 63-83.
- Chelap, C (2006). Environmental education and sustainable development, Minneapolis: University of Minnesota Press.
- Cooper, P (2008) Strengthening environmental management and sustainable development, New York, United Nation.
- Davari, A. and Sharifian, H.R (2009), survey of consumed domestic batteries environmental effects on decreeing of compost quality, Journal of environment, 4:6, pp: 42-52. (In Persian)
- ELC, 2007. The Environmental Law Centre (ELC) Univercity of Victoria
- Esmaeili, S, and Mirdamadi, S. M (2013), survey of experience amount effects and participants interest at flower and planet clinics on their knowledge, skill and attitude related to safe environment, Journal Environmental Science and Technology, 3: 4, 13-15. (In Persian)
- Frick, et al (2004) Environmental knowledge and conversation behavior, Exploring prevalence and structure in a representative sample, Journal of Environmental Education ,22:1, pp. 26-30. (In Persian)
- Jokar, Gh, and mirdamadi, S.M (2012), the viewpoint of high school druthers students in Shiraz County related to conservation of environment, Journal of Extension Sciences and Agricultural Education, 1:1, 1-13.
- Karamipour Shamsabadi, M. (2001), presentation of theoretical framework regarding circumstance of environment education at education system in country, A Thesis Presented for the Degree of Ph. D at Education Management, Islamic Azad university, Science and Research Branch, Faulty of Agriculture. (In Persian)

- Kollmuss, A., Agyeman J., 2002. Mind the Gap: Why People Act Environmentally and What are the Barriers to Pro-environmental Behavior?, *Journal of Environmental Education Research*, Vol: 8. (3), PP. 450-471
- Liverman, M (2009) *Global sustainability: toward measurement environmental management* ,1: 12, ,p.13.
- Luice, S. (1996) *Environmental education and sustainable development: A further appraisal*. *Canadian Journal of Environmental Education*, 2: 1. pp.25-30.
- Makki, M, and et al (2003) *Lebanese secondary school student environmental knowledge and attitudes*, *Environmental education Research*,5:9, pp. 60-73.
- Manzanal, R. F., Barreiro L. R., Carrasquer J., 2007. *Evaluation of Environmental Attitudes: Analysis and Results of a Scale Applied to University Student*. *Science Education*. Vol 91 (6), pp. 988-1009
- Mirdamadi, M, and et al (2013), *survey of awareness amount of secondary school students in Tehran City from environment conservation*, *Journal of Extension Sciences and Agricultural Education*, 1:1, pp: 201-216. (in Persian)
- Monroe, M., 2003. *Two Avenues for Encouraging Conservation Behaviors*. *Human Ecology Review*, Vol: 10 (2): pp. 113–125.
- Moonroe, M. and et al, (2000) *improving student achievement with environmental education*. university of Florida IFAS extension.
- Nordland, A., & Garvill, J., 2002. *Value Structures and behavior toward the environment: The case of Lake Burder in Turkey**Journal of Environment and behavior*. Vol: 34, pp. 363-377
- North American Association for Environmental Education, 2011 *produce environmentally literate university students*. *The International Journal of Sustainability in Higher Education*, Vol: 8 (3), pp. 356-370
- Partidario, MR (2004) *Training courses on SEA-experience and good practice*, *International Association for Impact Assessment Press*, USA,21: 1, pp.345-401.
- Rabert, M. (1996) *the face of national security variable, translated: the think tank of strategic studies*, Tehran, *Publication of think tank of strategic studies*. (In Persian)
- Rogers, D, and et al (2008) *Measuring citizen attitudes toward sustainability*, *Journal of Extension*,3:4, pp.43-51.
- Rogers, W. S. 2003. *Social Psychology Experimental and Critical Approaches*. Open University Press
- Schirmer J., 2011. *Assessing Social Impacts at the Macro-Scale*. *Environmental Impact Assessment Review*, Vol 31, pp.382-391.
- Schmidt, J., E., 2007. *From Intentions to Actions: The Role of Environmental Awareness on College Students*, UWL, *Journal of Undergraduate Research*, Vol , pp.1-4.
- Schultz, P. W., 2000. *Empathizing with nature: The effects of perspective taking: On concern for environmental issues*. *Journal of Social Issues*, Vol: 34, pp. 496- 526
- Sog-joon, N (1995) *Environmental education in primary and secondary schools in Korea: current development and future agenda*.
- Staps, W., B., 1982. *An Instructional Program Approach to Environmental Education K-12*. Published in *World Views on Science Education* Edited by U-N Wanchoo Oxfor.
- Stern, P. C., 2000. *Toward a Coherent Theory of Environmentally Significant Behaviour*. *Journal of Social Issues*, Vol: 3, pp. 407-424

- Todes, A (2010) environmental concerns and strategies. A shish publishing House,5: 3, pp.650-655.
- Tomar, A. 2007. Environmental Education. India: Klpaz Publications.
- UNESCO, 1990. Source Book in Environmental Education for Secondary School Teachers. Pub by Unesco Principal Regional Office for Asia and the Pacific Bangkok
- Wals, A. (2002) sustainability in higher education: from Doublethink and Newspeak to critical thinking and meaningful learning. Journal of Sustainability in higher Education.6: 3. pp.225-232.
- Wikipedia, s.v, 2008. environmentalism, 22 feb, www.wikipedia.org
- World Commission on Environment and Development, 1987. Our Common Future, Oxford University Press

Survey of Yasuj high school students' opinions about environmental protection

The purpose of this study is to investigate the views of high school students in Yasuj about environmental protection. The method is fieldwork and information was collected through a questionnaire from 121 high school students in Yasuj. The method used in this research is descriptive-analytical. The data collection tool was a researcher-made questionnaire with a reliability coefficient of 0.85. Data analysis was performed using statistical and variable tests and SPSS software. Findings showed that students were interested in issues related to environmental protection and considered environmental protection to be part of their duties and had an acceptable level of information and knowledge about issues and problems related to its protection. To achieve sustainable development, ie balanced development and preserving environmental values, you must think about the biocultural transformation of societies so that the people who make up communities adapt their character to the sustainability and dynamism of nature, because environmental crises and the destruction and imposition of natural resources increase Population has caused humans today to work harder to prevent the destruction of their environment. Finally, the results of statistical tests showed that in addition to the variables of the tendency to create environmental structures, the amount of visits to parks and green spaces, students' visits to environmentally friendly centers, the use of educational and scientific environmental protection and the use of educational videos in the field of environment. Among all the research variables, including the amount of environmental education materials in the textbook, attitudes towards environmental protection, the amount and of course to the environment, school libraries are equipped with resources and science, the use of environmental magazines and publications, the number of environmental experts visiting Schools, participation in voluntary environmental activities, informing teachers about environmental protection There is a direct and significant relationship between students' views on environmental protection.

Keywords: Students, Sustainable Development, Environmental Protection, High School Students, Yasuj